

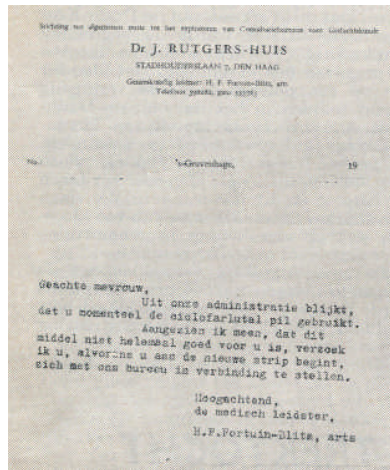
Muziek, media en andere herinneringen aan 1965(6)

Welkom in andermaal een aflevering van de serie vol met herinneringen aan muziek, media en andere zaken. Een serie die al meer dan 10 jaar via een aantal bronnen loopt, waaronder via mediapages, www.hansknot.com en het Freewave Media Magazine, in deze laatste in gedrukte vorm. Mag ik U uitnodigen de knop anno 2011 om te draaien en in een tijdscapsule plaats te nemen. Ik ben namelijk van plan u mee terug te nemen naar een jaar, dat we liefst 46 jaar geleden beleefd hebben. Hoe jong waren we toen, waar hielden we ons mee bezig en waar woonden we? Wat weten we nog uit die tijd en hoe hebben we het een en ander beleefd. Ik ga proberen in het verhaal uw geheugen op te frissen naar de tijd van toen, 1965.

Zoals u van mij gewend bent geef ik geen chronologische opsomming van het nieuws maar ga heen en weer het jaar door en zo begin ik deze zesde aflevering over het jaar 1965 in het prille begin van de maand september toen er danig veel consternatie ontstond betreffende het niet goed functioneren van een bepaald aangeboden middel in het Rutgers Huis in Amsterdam. Velen in ons land en buurland België lagen de herinneringen aan het Softenondrama, waarbij vrouwen die zwanger waren een atoxisch slaapmiddel was uitgereikt, wat leidde tot misvormde baby's, nog fris in het geheugen. Duidelijke missers vanuit de farmaceutische industrie, waarbij waarschijnlijk de fout was gemaakt het toen nieuwe middel niet uitputtend lang te testen op bruikbaarheid in de daarvoor geschikte laboratoria. Het té snel op de markt brengen van het middel leidde tot alle bekende rampzalige gevolgen.

In september 1965 kregen verscheidene vrouwen, die in het Rutgers-Huis in Den Haag waren geweest en een anticonceptie pil hadden gevraagd er een uitgereikt in de vorm van een in Italië vervaardigde ciclo farlutal pil. In plaats van niet in verwachting te raken, na inname van de pil. Diverse vrouwen waren, na inname, toch in verwachting geraakt. Uit de hierbij afgedrukte brief blijkt hoe de betrokken personen werden benaderd. In een korte persverklaring werd vanuit het Dr. J.Rutgershuis, zoals de instelling volledig heette, meegedeeld dat 'de pillen zo volledig mogelijk zijn teruggenomen en aan de fabriek zullen worden teruggestuurd.' Vreemd genoeg was het niet de dagbladders - die er met nog geen woord over had gerept - maar het

toenmalige weekblad 'Wereld Kroniek' die op de problemen inging op de pagina 'Wekelijks Kontakt' waarin de lezer onderwerpen kon inbrengen, waarna onderzoek werd gedaan en tot publicatie werd overgegaan. Aangenomen mag dan ook worden dat één van de lezers voornoemde mededeling - die ze per post had ontvangen - had doorgestuurd aan de redactie van deze rubriek.

De redacteur, Victor Land, nam destijds telefonisch contact op met de in de brief genoemde personen, maar dezen waren niet bereid meer gedetailleerde gegevens te verstrekken. De toenmalige Amsterdamse vrouwenarts, dr.L.I.Swaab, destijds vaak als woordvoerder van de N.V.S.H. op de voorgrond, zei wel het een en ander over de kwestie te hebben gehoord, maar vertelde tevens dat - zo ver het hem bekend was - het middel door de N.V.S.H. niet verstrekt was aan vrouwen in Nederland. Ook werd de Amsterdamse vrouwenarts Kroning door Victor Land benaderd. Kroning had zich in diverse publicaties bij herhaling afgezet tegen het verstrekken van bepaalde anticonceptiemiddelen, wegens tal van min of meer ernstige bijverschijnselen. Kroning vertelde dat er uit zijn praktijk enkele gevallen bekend waren van vrouwen die het middel ciclo farlutaal als oraal anticonceptiemiddel was verstrekt en desondanks toch zwanger waren geworden. De pil, zo was inmiddels ook duidelijk geworden, zou niet voldoende de ei-barsting tegen gaan en menstruatiestoornissen veroorzaken. Het was trouwens niet de eerste 'pil' die niet goed werkte; een Belgisch farmaceutisch product was het Italiaanse middel voorgegaan en ook uit de distributie gehaald. En dan te bedenken dat in sommige publicaties, die nu nog via internet openbaar zijn, het middel ciclo farlutaal als perfect ovulatierepmer wordt aangeprezen.

In oktober 1965 werd in Rotterdam voor de 18^e keer de Femina georganiseerd, een manifestatie gericht op de consument. Uit geheel Nederland en ook uit het buitenland stroomden de bezoekers het Ahoy complex weer binnen om zich te verlekken aan een groot aanbod dat de producenten te bieden hadden. Aan van alles was gedacht, waaronder 'speelgoed stad', 'demonstratie apotheek', de deeltentoonstelling 'Comfortabel Wonen '65', een doe het zelfcentrum, een schoenherstellers werkplaats en tenslotte een bijna doorlopende modeshow, die was ingesteld op het wolwinterseizoen. Voor de vrouw een prachtig rustgevende en tevens opwindende dag. Even uit het gezin een dagje voor zichzelf om de jongste ontwikkeling van het dagelijkse leven te kunnen zien en proeven.

DOE HET ZELF

Waarom wachten op een vakman, waarom hoge rekeningen betalen als u het zelf even goed kunt? Doe meer zelf; de omstandigheden dwingen u ertoe. Neem NU een abonnement op Doe Het Zelf, het „vakblad“ voor praktische mensen.

Extra voordeel voor nieuwe abonnees:

Doe Het Zelf biedt (tijdelijk) elke nieuwe abonnee gratis een goed stuk gereedschap aan.

Naar keuze een origineel Engels plamuurmes, een Harris lakkwast, een spanningzoeker, metalen zaagbeugel, een praktische rolmaat.

Goede redenen om nu abonnee te worden op Doe Het Zelf en te gaan bouwen aan een groelend Doe-Het-Zelf-handboek, het (in elk gezin) onmisbare naslagwerk waar u jarenlang plezier van hebt.

Belangrijk!

Elke abonnee heeft het recht zijn doe-het-zelf-problemen aan onze redactiestaf voor te leggen; elke vragensteller krijgt uitvoerig antwoord.

Doe Het Zelf is er om u te helpen

De recensies van de dag - en weekbladders waren andermaal lovend. Al eerdere afleveringen van Femina waren grote successen gebleken. Bij de 18^e editie werd vooral de 'Speelgoedstad', die de gehele glazen zaal van Ahoy vulde, geprezen. De samenstellers van dit onderdeel waren er in geslaagd een droomwereld neer te zetten die tegelijkertijd ook een miniatuur van de werkelijkheid was. Bovendien was de Speelgoedstad alles anders dan statisch; vol mechaniek en beweging. Naast de vele vrouwen waren ook anderen, waaronder kinderen en ouderen onder de vele bezoekers, die niet

uitgekeken raakten op al het speelse goed. Een novum voor de Femina in 1965 was ongetwijfeld de 'demonstratie apotheek', waarin men de nijvere assistenten op de vingers mocht kijken bij het met de hand bereiden van diverse medicijnen, iets wat in die tijd deels gebruikelijk was. Kunnen we ons bijna niet meer voorstellen nu een groot deel van de medicatie aangeleverd wordt vanuit een centraal verdeelcentrum in het land aan onze persoonlijke apotheek, waarbij het zelfs persoonsgebonden en geseald, een totaal pakket bij de apothekersbalie kan worden afgehaald.

Bij de 'schoenmakerswerkplaats' werd duidelijk getoond dat men op weg was naar de totale omwenteling van een oud ambacht, door middel van de invoering van de voor die tijd moderne machines. Bij de inrichting van de afdeling 'Comfortabel Wonen '65' was geen detail over het hoofd gezien, wat inhield dat men voor alle vragen, wensen en problemen bij de voorlichters terecht kon. Van de gebrachte informatie, die op een begrijpelijke manier werd overgebracht, straalde de professionaliteit en tevens openheid uit. Een ieder kon, van het gebrachte, duidelijk wat opsteken. En over 'Doe het zelf' gesproken was het duidelijk dat, bij een tekort aan gediplomeerde vaklieden, er naar gestreefd werd de consument zoveel mogelijk zelf, op een gemakkelijke manier aan de hamer en zaag te krijgen. En uiteraard lag een exemplaar van het tijdschrift 'Doe het zelf' voor de bezoeker klaar, met de belofte bij het nemen van een abonnement, een stuk gratis gereedschap te kunnen bemachtigen. Trouwens, de Femina beurzen van Rotterdam, zeg maar de Huishoudbeurs, heeft een rijk verleden. Was er in 1965 al de 18^e editie, in 2005 was er toen voorlopig de laatste. Dit jaar zal de beurs opnieuw op de kalender van de activiteiten in Ahoy Rotterdam pronken, en dus een nieuw leven worden ingeblazen.

Dan maar eens naar de fanclubs uit die tijd. Als je anno 2011 op internet zoekt op de trefwoorden 'Nederlandse fanclubs historie' dien je niet te rekenen op directe hits gericht op de vele popgroepen en artiesten, die ons land en daarbuiten in de jaren zestig van de vorige eeuw zo muziekrijk maakten. Wat kochten we als tiener wel niet aan muziekbladen, Tuney Tunes, Muziek Parade, Muziek Express, Hitweek, Kink en vele anderen. Daarin zaten weer vele fotopagina's, die er werden uitgeknipt en fier de muren van onze slaapkamers versierden. In die en vele andere tijdschriften stonden vaak hele kleine aankondigingen van bepaalde fanclubs, uiteraard met als doel leden te werven om de eventuele informatieblaadjes te kunnen samenstellen en door te sturen naar dezelfde leden, dat is - wanneer ze hun

lidmaatschapsgeld hadden betaald. Andere fanclubs richtten zich destijds meer op het verspreiden van ansichtkaarten, foto's, sleutelhangers, speldjes en andere prularia.

Dan was er nog een derde categorie: de oplichters. Het waren de fanclubs die helemaal geen fanclubs waren, maar ordinaire profiteurs die de leden probeerden op te lichten. Eén van de helden binnen de popjournalistiek was zondermeer Skip Voogd, die ook zijn nodige rubrieken in de verschillende tijdschriften had en soms prettig kritisch kon zijn op datgene in het popwereldje en eromheen gebeurde. Betreffende de fanclubs haalde hij meerdere malen de risico's van geld sturen naar voren. In de zomer van 1965 waarschuwde hij zijn lezers al in het najaar kritische aandacht te zullen besteden aan het onderwerp en in de Wereldkroniek in de eerste week van oktober van dat jaar, vond ik inderdaad zijn op- en aanmerkingen terug: 'Een heleboel lezers juichten het van harte toe dat ik over dit onderwerp zal gaan schrijven. Alleen... er zit een massa kaf onder het koren! Jan ter Horst uit Rotterdam schreef me: 'Schrijf alleen over bonafide fanclubs Skip!' en Annelies Boekhoven uit Utrecht vindt: 'Al dat fanclubgedoe is onzin. Je betaalt je geld en je hoort nooit meer iets'. Annelies heeft al drie teleurstellingen op fanclub gebied achter de rug en ik kan me voorstellen dat ze weinig vertrouwen heeft in het fanclubwezen. Toch zijn er ook bonafide organisaties, Annelies.'

Voogd kreeg nog een brief en wel van mevrouw Meijdenberg-Vrinten, uit het Gelderse Tiel. Zij meldde dat haar dochter zich in de maand maart 1965, dus ruim een half jaar eerder, had aangemeld bij de Adamo Fanclub in Jansteen. Ze had er drie gulden heen gestuurd voor foto's en ander materiaal. Na zes weken had ze niets ontvangen en stuurde ze de eerste herinnering met het

verzoek de bestelde foto's en songteksten te sturen, maar andermaal kwam er geen reactie. Mevrouw Meijdenberg vertrouwde Skip Voogd vervolgens toe: 'Toevallig las mijn dochter in een muziekblad dat deze Fanclub niet betrouwbaar is en dus besloot ze eind juli nog eens een brief te schrijven, waarop ze andermaal taal noch teken aan reacties ontving. Misschien kunt U in uw rubriek ook deze oneerlijke praktijken aan de kaak stellen, zodat niet nog meer tieners benadeeld kunnen worden door niet-bonafide fanclubs.' Skip rondde af dat hij het een trieste zaak vond en spoedig een lijst wenste te publiceren met de toen als bonafide bekend staande fanclubs in Nederland.

Adamo

In het jaar 2005 hield Cor Gout een lang interview met Skip Voogd, disk-jockey en muziekjournalist van het eerste uur. Naast het schrijven van vele rubrieken was Skip Voogd als producer en presentator in dienst van ondermeer de AVRO en de NCRV. In het najaar van 2006 verscheen het interview bij Uitgeverij Aprilis in Zaltbommel in de publicatie 'Muziek in Zwart-Wit,', een boek met gesprekken met de pioniers van de lichte muziek in Nederland. Een jaar eerder verscheen het al in ons 'On line Journal for Media and Music Culture':

http://www.icce.rug.nl/~soundscapes/VOLUME09/Skip_Voogd.shtml

Maar niet alleen waren er oplichters op het gebied van de fanclubs. Ook op straat en langs de deuren werd er volop getracht vooral de brave huisvrouw van haar geld af te halen. Zo werd er in de dagbladers ondermeer melding gemaakt van vooral op het platteland opererende buitenlanders die zich voordeden als verkopers en aan argeloze huisvrouwen voornamelijk

waardeloze textiel, voornamelijk van Italiaans fabricaat aansmeerden. Men probeerde door overdonderen de huisvrouw in een soort van hypnose te brengen, waardoor men sneller tot aankoop zou overgaan. Stukjes stof werden in brand gestoken om de goede kwaliteit te bewijzen en men haalde andere foefjes uit om indruk te maken. Maar het oplichten verplaatste zich ook naar de Amsterdamse hoofdstad, waar in de zomer melding werd gemaakt van twee, zich als Zwitsers uitgevende mannen. Zij bewogen zich voort in een grote Amerikaanse slee en bij herhaling stopten zij, waarna een van de heren in een Duits accent een rap verhaal afstak waarbij de vrouwen werden overgehaald een duur coupon stof te kopen tegen een lage prijs. Dit was mogelijk omdat de heren - wegens belastingtechnische redenen - de partij stof ons land niet meer konden uitvoeren. Lezers werden opgeroepen dergelijke voorvallen aan te geven bij de plaatselijke politie.

Wat korte berichtjes en dan eerst een blik in de portemonnee en het uitgavenpatroon leert ons dat in het jaar 1965 het allemaal andermaal een beetje duurder werd voor de consument. Vooral de agrarische producten dienden meer op te leveren en bij de groenteboer en op de markt kwamen we dus duurder uit. Op de judomat haalde Anton Geesink voor de derde keer een wereldtitel bij de zwaargewichten en trok zich tegelijkertijd als deelnemer uit de wedstrijdsport terug. Hij zou tot zijn dood, in 2010, zeer voornamelijk aanwezig zijn in de sportwereld. Er stonden echter al een paar opvolgers op de mat klaar. Namen als Wim Ruska en Peter Sneijders waren redelijk nieuw binnen de judosport, maar gingen tijdens de Europese Kampioenschappen er ook al met edelmetaal van door.

Wim Ruska

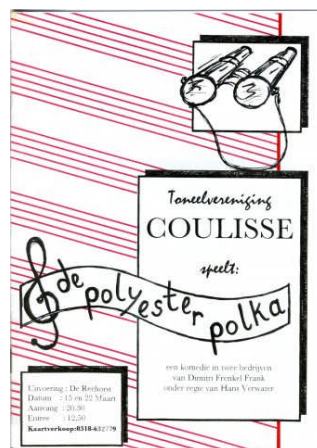
In Oostenrijk werd de in 1899 geboren Socialist, Franz Jonaz, op 23 mei 1965 met een kleine meerderheid tot president van zijn land benoemd. Sinds april 1945 bekleedde hij diverse functies binnen het stadsbestuur van Wenen, waarbij hij zich vooral inzette voor de modernisering van de Oostenrijkse hoofdstad. Dit ondermeer door het laten bouwen van huizen, scholen en een ziekenhuis. Bij de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij, de KLM, ging het in 1965, na een aantal jaren van terugslag - die ondermeer tot een reorganisatie bij het bedrijf hadden geleid, een stuk beter. De vloot werd ondermeer uitgebreid met zes Douglas DC9 toestellen, tweemotorige straalverkeersvliegtuigen, maar ook door de bestelling van twee super DC8's, waarin liefst 243 personen konden worden vervoerd. Een negental Viscount vliegtuigen, in eigendom van de KLM, werd doorverkocht aan de Ierse vliegmaatschappij Aer Lingus. Ook kwam er een overeenkomst met de Indonesische maatschappij Garuda, waardoor er twee keer per week tussen Djakarta en Amsterdam vice versa kon worden gevlogen. Tenslotte gaf men aan de NDSM de opdracht tot het bouwen van een drijvend hotel om het toenemende aantal passagiers, dat wenste te overnachten op Schiphol, te kunnen onderbrengen. Het hotel kwam er in 1966 en men kon er 116 gasten laten overnachten.

We zijn er helemaal aan gewend en staan er niet bij stil dat we wekelijks bij onze zaterdagkrant er een extra bijlage, al dan niet in tijdschriftvorm en in meerkleuren druk, krijgen aangeleverd. In 1965 verschenen de eerste weekendbijlagen bij de grote kranten als De Telegraaf, het Algemeen Dagblad en de Trouw. De aankondiging hiervan was niet zo beloftevol: 'de bijlagen, die hoogstwaarschijnlijk in vierkleurendruk zullen worden aangeleverd, bestaan voornamelijk uit advertenties. Het zal eerst als proefobject een paar keer verschijnen en mocht het bij de lezer aanslaan dan zal worden overwogen om de bijlage tot een wekelijkse bijlage te laten verschijnen.' De Nederlandse Dagbladpers volgde met dit initiatief eigenlijk

het voorbeeld van de grotere Britse dagbladen die een jaar eerder met een dergelijke bijlage op de markt waren gekomen. Groot verschil met de westerburen was dat een groot deel van de Nederlandse dagbladen in de vroege ochtenduren op de deurmat terecht komen, terwijl de Britten hun kranten voornamelijk in de kiosk of de winkel aanschaffen.

Als het in het midden van de jaren zestig ging om theaterbezoek dan waren er natuurlijk de vele toneelstukken die via de televisie waren te zien en her en der werden opgevoerd. Zo was er bijvoorbeeld het toneelstuk 'De polyester polka', een doldwaze klucht met een fikse dubbele bodem voor acht echte komediespelers. Alexander, een wat rijpere musicus, en zijn jonge vrouw Lili betrokken hun nieuwe woning: een zoldertje met een keukentje. Aan de overkant was het kamertje te zien van Zaza, het liefje van fabrieksdirecteur Hemelsbreed. Mevrouw Hemelsbreed had stiekem de detective Max Treurniet ingehuurd, om haar man te bekluren als die bij zijn liefje Zaza aan de overkant was. Maar ook Mevrouw Treurniet had een minnaar. Als haar man van huis was op dienstreis, ontmoette ze heimelijk haar vriend Boudewijn, die dus regelmatig van huis naar thuis moest vluchten als Max weerkeerde in de echtelijke woning. Op een onverwachte avond kwamen echter alle ondeugendheden aan het licht en dat leidde tot de gekste situaties.

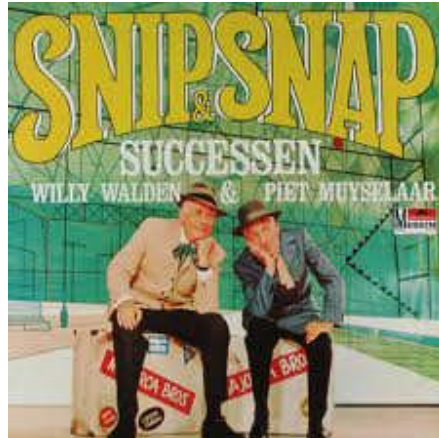

Het was een stuk geschreven door Dimitri Frenkel Frank en een perscriticus, Ber Hulsing van de krant 'De Waarheid' schreef: 'DFF heeft ondermeer met Spinoza bewezen een toneelschrijver te zijn van bijna on-Hollandse allure. En daarvan geeft hij opnieuw blijk met deze daverende komedie, die in een spitse dialoog met veel woordgrapjes en een kostelijke ontwikkeling het

vakmanschap van de schrijver verraadt. Alle situaties zijn door DFF bijzonder handig ineengevlochten tot een koddig geheel. Er was goedlachs plezier in de Haarlemse Stadsschouwburg. DFF heeft grappig doorgewerkt aan wat een mens kan meemaken met mensen om hem heen, nu eens niet met de rare kostgangers van "Pas op...", maar met de burens. De verwarringen van ieder en van allen door elkaar, heeft DFF verrassend doorweven. Tussen het vele, vaak ook komische, praten door, gebeurt telkens wat onverwachts.'

Maar in de jaren zestig van de vorige eeuw was er ook een andere manier van bezoeken brengen aan theaters. Vermaak dat werd gebracht door een grote groep mensen, in productie van René Sleeswijk, die met bepaalde regelmaat een nieuwe Revue produceerde om tal van theaters stromen publiek te trekken. In het najaar van 1965 kwam hij andermaal met een nieuwe Revue, onder de titel 'Van Tijd tot Tijd.' Ook voor deze show waren er meer dan 100 mensen in de weer om het spektakel op het toneel te brengen. Want wat te denken van de mensen die zich bezig hielden met het decorontwerp of de kostumen, de muziek, de pruiken, het choreografiewerk, het engageren van nieuwe sterren? En van de mensen die er voor dienden te zorgen dat alle medewerkers op tijd in het theater, waar dan ook in Nederland, dienden te zijn. Een hele grote organisatie kwam er aan te pas om vele landgenoten een prachtige show voor te schotelen, die drie uur duurde.

Sleeswijk was al jaren een naam die velen associeerden met de successen van 'Snip en Snap', die met vele eigen revues door het land toerde om theaters te bezoeken. Maar hij was ook bekend van de vele bedrijfsfeesten, die in waren in die tijd en zorgden voor samenhang. Snip en Snap waren vaak ook van de partij om de zaal op te vrolijken met hun grappen en grollen. Om precies te zijn was het in 1965 al zevenentwintig jaar geleden dat René Sleeswijk de legendarische Willy Walden en Piet Muyselaar, zoals de echte namen van 'Snip en Snap' waren, had aangetrokken. Sinds die tijd had hij met regelmaat en succes een revue opgebouwd die zondermeer uniek voor Nederland kon worden genoemd.

De in 1965 nieuwe revue van Sleswijk: 'Van tijd tot tijd' draaide een aantal malen proef in theater Gooiland in Hilversum om vervolgens de zogenaamde Gala Première te beleven op de 23ste juli. Het was inmiddels de 28ste Revue van Sleswijk en hij liet 'Snip en Snap', in tal van sketches, samen met andere artiesten, opdraven. Ze waren er onder titels als: 'Toeristische Tips', 'Bij snelverkeer geen alcohol', 'Ridder Parsifal' en 'De Reclame Stunt'. Tja, en wie waren er nog meer aangetrokken om deze revue tot een succes te brengen? Daar waren bijvoorbeeld de Wama's, toen ook al voor meer dan een kwart eeuw aan plankensucces achter de rug en vallend in de categorie 'volbloedartiesten'. Zij kwamen met het nummer 'Operatie Wama'.

Niet iedereen was even gelukkig met het stukje wat ze op het toneel uitvoerden, want een van de vele critici die de Première meemaakten en voor hun krant een verslag schreven, vond het niet best. 'De Wama's brachten een soort van humor, die verleden tijd kan worden genoemd. Een beetje kieskeurig publiek, dat hoe dan ook door zijn televisie de smaak voor komieken heeft aangescherpt, zal niet meer uitbundig lachen om een man die in de vorm van witte bonen zijn gebit uitspuwt, die in een roze tutu van een balletdanseres over zijn colbert rondhuppelt, aan de andere kant allerlei bewegingen maakt die niet meer bij zijn leeftijd passen of grapjes weggeeft over een druppel aan zijn neus'. Waarachtig een krachtige zeer complete volzin waarin alle kritiek werd neergelegd.

Wama's

Ook was er een kritische noot betreffende het te veel lachen van de komieken om elkaars grappen, waarbij het leek of het een grote lachfabriek was, waarin op commando te hard en te lang werd gelachen, alsof een taart instortte onder de druk van veel te veel vruchten en slagroom. Maar er was ook lof voor andere deelnemende artiesten. Vooral de toen nog jonge Anneke Grönloh, volgroeid van tienersterretje naar een gerijpte artieste met een veelbelovende toekomst.

Anneke Grönloh

Bijna geheel alleen op het toneel, zonder storende bewegingen van anderen zong ze verschillende nummers, waaronder het prachtige 'Fantasie in goud', dat weer een andere criticus tot zijn mening bracht dat dit nummer het absolute hoogtepunt van de hele revue was. Maar, alvorens af te sluiten, dienen ook namen van Donald Jones, samen met The London Starlets, Cindy Peters en The Sheperds worden genoemd als belangrijke onderdelen van de 28ste René Sleeswijk Revue. Maar ook Joop Geesink en zijn team, verantwoordelijk voor het geweldig decorwerk kregen terecht een uitstekend applaus tijdens de Première in Hilversum.

Donald Jones en Starlets

Als we het toch over Hilversum hebben kunnen we ook even kijken wat er, in doorsnee, zoal stond te lezen in de ingezonden rubrieken inzake 'Veronica'. Ik neem een blik in de Televizier van 5 april 1965, toen Radio Veronica op een haar na vijf jaar bestond. Zo was er een ingezonden brief uit Heemstede van R.Prijs, die schreef: 'Hoe men ook over Radio Veronica denkt, een feit is dat deze zender goede, lichte en ontspannende muziek brengt. Ik beweer niet dat de programma's geschikt zijn om er 18 uur per dag naar te luisteren, maar als men op elk uur van de dag dan ook lichte muziek wil horen, dan heeft men die ook. De huisvrouw wil ze graag 's morgens onder het huishouden en 's middags de fabrieken en bedrijven. De jeugd laat in de middag en vroeg in de avond. En vele nachtwerkers houden ook wel van lichte muziek onder het werk. Mocht Radio Veronica dus verdwijnen, dan zullen de

omroepverenigingen hun programma's moeten veranderen en om te beginnen het gesproken woord drastisch in te korten. Alleen dan kan een leemte, die door het verdwijnen van Veronica zeker zal ontstaan, opgevuld worden. Nog beter natuurlijk is een legalisatie van Veronica.'

Maar er was nog een tweede reactie in de serie 'Veronica in de branding' in Televizier en wel van F. de Hond uit Amsterdam, die kort en krachtig schreef: 'Als Veronica verdwijnt, zou de behoefte aan lichte muziek volgens de plannen gedekt moeten worden door het derde radionet (toekomstige Hilversum 3). Dit net wordt echter alleen opgebouwd uit FM zenders, zodat velen die een oudere radio hebben, de programma's niet kunnen horen. En de FM-band zit ook niet op autoradio's, zodat ook velen - die beroepshalve dagelijks op de grote wegen rijden, geen vervanging krijgen voor het station waar muziek in zit. Waarom Veronica niet legaal gemaakt?'

Tja, en dan waren er in 1965 ook nog de sporadische programma's voor de jeugd waarin aandacht werd besteed aan de door deze leeftijdsgroep geliefde muziek, die bij lange na niet altijd werd gewaardeerd door hun ouders. Maar niet alleen de muziek telde mee bij de benadering van deze tieners en twens, zoals ze in de volksmond werden genoemd. Musical items, ballet, toneel en beroepsvoorlichting maakten ook onderdeel van een paar programma's die voor hen werden gemaakt. Een dergelijk programma werd gemaakt door een 22 jarige ambitieuze jongenman uit Tilburg, die nog woonachtig was bij zijn moeder. Hij werkte voor de AVRO en moest het opnemen tegen een programma als 'Top of Flop' bij de VARA, dat werd gepresenteerd door Herman Stok. Velen praten, al dan niet positief, over Stok zijn inzet voor de beatmuziek.

De presentator van Combo, wiens naam ik later zal melden, was zijn radioloopbaan al vier jaar eerder begonnen. Hij was lid van de zogenaamde 'hoorspelkern', die voor verschillende omroepen werkte. Tevens sprak hij incidenteel reclameboodschappen in, die werden gehoord op het enige commerciële station dat ons dagelijks van muziek voorzag, Radio Veronica. Over de baan bij de hoorspelkern stelde hij eens in een interview: 'Een vaste baan betekende het, waarbij je oud kon worden met een ambtenarensalaris en een pensioen.' Maar het ging niet zoals hij wenste. Toen hij een keer een schnabbel elders had, meldde hij zich ziek maar werd door een collega verlinkt. Daarover stelde hij later: 'Als ik niet in ongenade was gevallen,

omdat ik mij ziek had gemeld, kende nu nog niemand mij. Daarom ben ik de collega, die mij destijds verraden heeft, nog dankbaar. Al snel werd hij 'de mooie jongen met de zwoele stem' genoemd en vele vrouwen vielen voor de manier hoe hij telkens zijn programma eindigde met het zwoele 'dag'.

Jos Brink

Maar hij had duidelijk, naast het presenteren van televisieprogramma's, meer ambities. Hij zag toekomst in de kleinkunst en dus het cabaret. In 1965 ging hij voor het derde jaar in successie met zijn kleine cabaretgroepje het land in en speelde rolletjes bij een kindertoneelgroep. Hij stelde zich veel voor van een idee, waarmee hij rondliep en wat hij 'Carpe Noctem' noemde, een platenprogramma van goede lichte muziek, dat voor middernacht en dus het slapengaan, zal moeten worden uitgezonden: 'Weet je wel, zo'n droomuitzending voor romantische mensen, die nog een nightcap nodig hebben voor ze onder de dekens kruipen. Het liefst héél laat in de avond.' De presentator van 'Combo' was niemand anders als de later zeer succesvolle duizendpoot 'Jos Brink'.

Maar naast de eerder gememoreerde Herman Stok en Jos Brink konden de tieners zich ook laven aan ondermeer de toen 26-jarige en voormalige sportinstructeur Wim-Jaap van der Laan. Hij was destijds presentator van het programma 'Wauwer'. Hij had zijn baan binnen de platenindustrie op een laag pitje gezet in ruil voor die van presentator. Bovendien was hij de man van Anneke Grönloh en toekomstig vader van een kind. Hij wilde niets te

maken te hebben met de loopbaan van zijn vrouw, hoewel hij in een interview verklapte af en toe wel eens achter in een zaal te gaan zitten om te zien hoe ze presteerde. En over zijn eigen rol op de televisie meldde hij eens in een interview: "Wie ben ik nu, dat ik zo populair zou moeten zijn. Er zijn zelfs deejays en presentatoren die zelf platen opnemen. Maar móét dat nou? Dat zijn toch twee dingen, een platenster en een presentator. Ik wil juist zo gewoon mogelijk doen en dus niet expres leuk. Ik wil gewoon bij de mensen binnenkomen en gewoon 'hoi' kunnen zeggen en gewoon wat muziek kunnen presenteren." Trouwens eerder had hij een programma op Radio Veronica en ging in 1971 ook kortelings voor Radio Noordzee werken.

1965 was het jaar dat ik uiteindelijk een bezitter werd van een prachtige fiets. Als je van de generatie bent van de 'jongeren' die in de eerste vijf jaren na de Tweede Wereldoorlog bent geboren, dan weet je maar al te goed wat dankbaarheid tonen is. Komende uit een gezin met zes kinderen hadden we het niet breed maar waren we wel ontzettend gelukkig met datgene we kregen. Het spel vond voornamelijk plaats in de buitenlucht. En ook werden er plekken bezocht die voorheen 'heel ver weg leken'. Afstanden die gewoon te voet werden afgelegd, want er was geen geld genoeg om voor elk kind een fiets te kopen. Ik kan me niet herinneren dat we ooit gemopperd hebben dat een transportmiddel, als een fiets, niet ter beschikking stond.

Wel leverde het een tweetal incidenten op. Onze MULO, de Cort van der Lindenschool, was gevestigd aan de Violenstraat in het noordelijke stadscentrum van Groningen. Van huis uit gezien een kwartier lopen, wat geen probleem was. De Cort van der Lindenschool was echter niet optimaal uitgerust en miste bijvoorbeeld een gedegen handenarbeid lokaal en een lokaal voor lichamelijke oefeningen. Het laatste werd beoefend in een onderkomen van de Welpen in dezelfde straat, waar we de eerste jaren gymnastiekles kregen van 'Kale Henne' wiens eigen naam ik niet zal publiceren. Hij ging de fout in door meisjes van de school op niet toegestane manier te betasten en geraakte in het gevang. Jan Schipper, zoon van de toen befaamde internationale scheidsrechter Klaas Schipper, was vervolgens in 1965 onze gymleraar.

Handenarbeid op school was verdeeld in twee periodes. De eerste duurde één jaar, terwijl de tweede periode drie schooljaren dekte. Voor diegene die de eerste klas doorliep was er een twee uur durende handwerkles, zowel voor

meisjes als jongens. In een klaslokaal in het schoolgebouw aan de Violenstraat leerden we, gemengd, hoe te haken, hoe te breien en hoe te borduren, dit onder leiding van juffrouw Drewes. Een jaar later werden de geslachten opgesplitst en dienden de jongens een grote afstand te overbruggen om naar een handenarbeidklas bij de T.C. Lancée school te gaan, die destijds gevestigd was aan de Pioenstraat op de kop van het oostelijke stadsdeel van Groningen. Het was daar de heer Taartgen die ons de technische foefjes probeerde te leren. Let wel, minimaal 4 kilometer van onze school aan de Violenstraat. Een deel van de jongens ging op de fiets en de anderen te voet, totdat saamenhorigheid ontstond toen de lopers té vaak straf kregen als ze weer eens te laat kwamen. Achterop de fiets was het gevolg met alle vreugde en narigheid meegenomen.

Baldadigheid leidde tot politie ingrijpen. Maar begin 1965 was het aardig koud en wilde je, als je geen fiets had, wel hardlopend van de ene naar de andere locatie. En zo kon het gebeuren dat de groep fietsers - die later waren weggegaan dan de lopers - elkaar na 2 kilometer tegen kwamen aan de Gorechtkade.

Gorechtkade jaren zestig

Het woord 'kade' geeft het al aan dat er water aanwezig is. Een aantal vijvers die, bij bar winterweer, wel wilden dichtvriezen. En dus ook in 1965. Zonder problemen werd de eerste vijver, zowel door de fietsers als de lopers genomen. Hier en daar kraakte het ijs wel, maar dat was een spannend geluid. De vijver eindigde ter hoogte van het Kooykerplein en vanaf dat punt kon je, via de Ripperdalaan doorsteken naar de Zaagemuldersweg. Een zijpad van deze weg was de vaste rit en loop, via de Klaprooslaan naar de Oliemuldersweg, waar andermaal vijvers waren. Het al beproefde concept van

de vijver van de Gorechtkade werd daar herhaald en het zou, na een meter of tien, de eerste en laatste keer zijn in zijn leven dat Hans Knot door het ijs zakte. De rillingen lopen me al weer over mijn rug. Een geluk dat een paar brave borsten uit de klas me er weer uithaalden.

Het jaar 1965 betekende ook het eind voor de melkfabriek Roden, een kleine fabriek gevestigd in de Tuinwijk te Groningen, aan de rand van het Noorderplantsoen. In 1934 was het geopend als filiaal van de gelijknamige zuivelonderneming 'Melkfabriek Roden' te Roden. Het was op 20 oktober 1934 in een vergadering van de onderneming de afzet van producten in de stad werden besproken. Tot op dat moment was de verkoop slechts door een persoon, een zekere Jellesma, gedaan. Er heerste ontevredenheid tijdens de vergadering toen bleek dat Jellersma zich te weinig inzette om de producten aan de vrouw te brengen. Het bleek dat de directeur nog een andere verrassing in gedachte had voor het bestuur want tijdens de vergadering schoof hij al een zekere Abres naar voren. Woonachtig in Eelderwolde was deze man, volgens de directeur, uitermate geschikt om als leider en filiaalhouder op te treden.

In eerste instantie werd een pand gehuurd aan de Werfstraat maar al snel bleek dit te klein. Talrijke bakfietsen waren er voor de verspreiding van de melkverkoop, aangeschaft en dezen dienden ook onderdak te krijgen. Op 6 juni 1936 werd een nieuw onderkomen geopend aan de Tuinbouwdwarsstraat in Groningen. Het nieuwe pand had een oppervlakte van 350 m² en tegenover dit pand werd er een winkel voor directe verkoop geopend. Inmiddels was er al definitief een nieuwe directeur aangesteld in de persoon van een zekere De Vries. Die wist van aanpakken want binnen de kortst mogelijke tijd had hij het toenmalige Academische Ziekenhuis tot klant, waarbij men vooral melk, karnemelk, ondermelk en room afnam. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd een deel van de melkfabriek Roden in de stad Groningen door de bezetter gevorderd en ingericht als Gaarkeuken. Na de Tweede Wereldoorlog werd, met aankoop van het aangrenzende panden, de fabriek vergroot.

Melkverkoop was verdeeld per melkfabriek en zo kon de coöperatieve onderneming Roden 16 van de 24 wijken, die er toen waren uitgezet, bedienen van melk. Liefst 4000 klanten werden er per dag uitgevent. In de 50'er jaren kwamen er de gemotoriseerde melkkarren en werd de melk meest per keer afgeleverd, de afname geregistreerd in een notitieboekje en werd

er eens per week aan de deur afgerekend. Er waren op een bepaald moment 40 melkventers in dienst, die gezamenlijk gemiddeld 100.000 liter per week werden omgezet. Uitbreiding van winkels voor de melkfabriek Roden in Groningen volgde met ondermeer winkels aan de Jacob van Ruijsdaelstraat en Oude Kijk in 't Jatstraat. Maar met de felle opkomst van de concurrenten, Melkfabriek DOMO die ondermeer een grote vestiging in Groningen had laten bouwen, en de vele zelfbedieningen in de stad Groningen, liep de verkoop in de zestiger jaren voor de venters terug. Zo ontstond in juni 1965 het idee de gehele verkoop in de stad Groningen over te doen aan de DOMO. Inclusief venters werd dit hetzelfde jaar realiteit en kwam er een einde aan de melkfabriek Roden in de Tuinbouwdwarsstraat, een fabriek die naast onze lagere school, St Ludgerdus, was gevestigd.

Een van de panden waar Melkfabriek Roden is was gevestigd

Mijn broer Egbert heeft 18 maanden lang met de melkventer Henk Beekhuis van de melkfabriek Roden op zaterdag meegeholpen. Ook hij heeft zo zijn herinneringen:

'Op een van die zaterdagen dat Henk Beekhuis weer een zijn boterhammetje bij onze moeder in de keuken kwam doen, bij de warme kachel en een goede bak koffie vroeg hij mij of ik geen zin had om de zaterdagen met hem de melkwijk te doen, het was een drukke wijk en voor hem alleen op de zaterdag zeker te veel. Ik sprak met hem af om eens te proberen, en de volgende zaterdag rond zeven uur begon de loop in de Floresstraat in onze Martinistad Groningen. Ik meldde me bij hem in deze straat en al snel had ik in de gaten waar het om ging. Hij had zo'n platte wagen met een prachtige roestvrij stalen tank er achterop, verder stonden er kratten voor de volle en de lege

flessen, met bijvoorbeeld karnemelk en karnemelkspap of gortepap en de in die tijd zeer geliefde Friesche Vlag volle koffiemelk.

Maar vooral dat krat met die overheerlijke chocolademelk had altijd mijn volle aandacht, want als we met de route klaarwaren en de benzinemotor van het karretje snorde ons naar de Tuinbouwdwarsstraat dan was het feest. Met een soort van hoge drukspuit of stoom cleaner, werd dan niet alleen de hele boel spik en span gemaakt, maar ook werd daar me een fles van die heerlijke chocolademelk opgewarmd. Smullen maar! Wat een verschil met heden waarin we alle producten in de supermarkt halen terwijl die vroeger met veel plezier aan huis werden bezorgd. Een ander detail dat ik me goed herinner was dat de grote melktank werd voorzien van een speciaal maatsysteem met handel van links naar rechts, zodat je de klant per halve liter melk in de pan of emmer kon doen. Na ruim 18 maanden van melkventen op zaterdag ging ik op de vrijdagen en zaterdagen bij mevrouw Boomsma in haar filiaal van Jamin aan het werk en dus minder koud en lekkere rumbonen, maar toch had ik die tijd als 'melkman' niet willen missen', aldus broer Egbert.

Ik bespeur de geur van de ouderwetse koffiemelk en de chocolademelk uit de fles weer terugkeren. Helaas maar een kort moment, maar wel een moment om deze aflevering van muziek, media en andere herinneringen af te sluiten en ik hoop U spoedig weer aan te treffen voor andermaal een aflevering.

Bronvermelding:

Freewave Media Magazine

Soundscapes, on line Journal for Media and Music Culture

Televizier Jaargang 1965

Vleer, W.T. 75 jaar Roden-Zevenhuizen 1893-1968

Waarheid, de 8.2.1965.

Wereldkroniek, jaargang 1965, Den Haag.

Wikipedia

Winkler Prins Jaarboek, uitgave 1966.

HANS KNOT 2011